

инклюзивное обучение. Кроме того, анализируя документы и требования относительно организации и внедрения инклюзивного образования, авторами было проанализировано состояние и развитие проблемы инклюзивного обучения в условиях среднеобразовательной школы на Буковине, а также описано систему подготовки будущих специалистов к работе с детьми с особыми возможностями.

Ключевые слова: инклюзия, инклюзивное образование, инклюзивное обучение.

SUMMARY

O. Gordiychuk, B. Voloshyn. The status and development of inclusive education in Bukovina.

In article the authors grounded theoretical bases to describe problems, uncovering the essence and content of the basic key concepts: inclusive education, inclusion, inclusive studies. In addition, analyzing regulatory-legal base and the requirements of the organization and implementation of training, sponsored by the specified form was analyzed the current state and development problems of learning in terms of inclusive studies of general education establishment in Bukovina, as well to describe a system of training of future professionals to work with children with special needs.

Key words: inclusive education, inclusion, inclusive studies.

УДК 371.214.46

I. А. Гурняк

Лебединське педагогічне училище

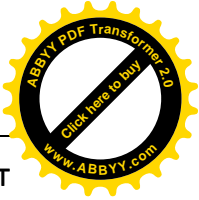
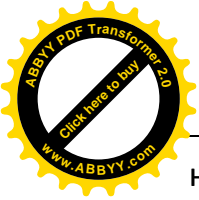
ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНЬОГО ПОТЕНЦІАЛУ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

У статті розглядається роль використання у процесі навчання мережі Інтернет як чинника формування самоосвітньої, інформаційної, життєвої та соціальної компетентностей особистості, проаналізовано особливості інформаційних ресурсів мережі Інтернет, визначено основні загрози та небезпеки, з якими стикається молодь при користуванні Інтернетом, та запропоновано шляхи, які дозволяють їх уникнути.

Ключові слова: навчання, мережа Інтернет, інформаційна компетентність, освітні ресурси.

Постановка проблеми. Однією з характерних ознак нашого часу є розробка та вдосконалення комп'ютерів і новітніх засобів інформації. Їх проникнення в різні сфери життя суспільства має значні економічні, соціальні та культурні перспективи. Підвищення якості, доступності, ефективності сучасної освіти пов'язуємо з упровадженням у процес навчання сучасних інформаційних технологій. У зв'язку з цим важливого значення набуває дослідження методики використання мережі Інтернет в процесі навчання.

Аналіз актуальних досліджень. Питання використання сучасних інформаційних технологій в освіті досліджується в працях ряду вітчизняних та зарубіжних учених. Дидактичні та методичні аспекти проблеми комп'ютеризації та інформатизації навчання розглядають Б. С. Гершунський, Є. І. Машбіц, Є. С. Полат, В. В. Рубцов, Н. Ф. Тализіна. Дослідники вказують, що сучасна інформаційно-комп'ютерна ера характеризується становленням нової системи освіти за якої використання комп'ютерної техніки матиме позитивний вплив на удосконалення та підвищення ефективності

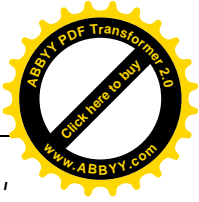
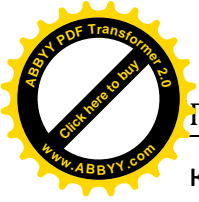
навчального процесу [5]. Проте використання молоддю мережі Інтернет поряд з перевагами має й певні недоліки.

Мета статті – з'ясувати роль використання мережі Інтернет в процесі навчання у формуванні компетентної особистості випускника, дослідити основні особливості інформаційного середовища мережі Інтернет, з'ясувати з якими ризиками та небезпеками зустрічаються діти в Інтернеті та визначити шляхи, що дозволяють їх уникнути.

Виклад основного матеріалу. Процес інформатизації сучасного суспільства обумовив зростання вимог до рівня сформованості інформаційної компетентності як здатності до пошуку, аналізу, відбору необхідної інформації, її обробки, збереження та передачі. Найбільшим джерелом інформації в сучасному світі є мережа Інтернет, яка забезпечує користувачів доступом до інформаційних ресурсів, дозволяє знайомитися з останніми досягненнями науки та техніки. Використання у процесі навчання мережі Інтернет є однією з передумов формування інформаційної компетентності як однієї з ключових компетентностей особистості. Доступ до Інтернет-ресурсів, їх використання у процесі навчання забезпечує певний рівень комп'ютерної грамотності випускників, сприяє їх залученню до сучасних інформаційних технологій. Використання інформації, розміщеної у мережі Інтернет, дозволяє розширити та поглибити знання, є важливою складовою формування самоосвітньої компетентності.

Якщо раніше Інтернет був сферою інтересів порівняно невеликої групи спеціалістів, то сьогодні його аудиторія значно розширилася. В Інтернеті створюються та функціонують численні соціальні мережі, котрі дозволяють знайти друзів та однодумців, забезпечують спілкування за інтересами. Завдяки цьому розвиваються комунікативні уміння, набуваються навички соціальної взаємодії. І хоча спілкування в реальному світі створює більше умов для соціалізації особистості, спілкування у віртуальному просторі також має позитивний вплив на формування комунікативної та полікультурної компетентностей.

Інформація, розміщена в мережі Інтернет, є корисною, важливою, життєво необхідною для людей різних професій, соціальних верств, майнового та етнічного складу тощо. Без здатності вільно орієнтуватися в мережі Інтернет, знаходити в ній необхідні дані, відповіді на поставлені запитання, людина має значно нижчі шанси для успішної адаптації в суспільстві, професійної, соціальної, творчої самореалізації. Уміння користуватися комп'ютером, мережею Інтернет у наш час виступає не просто як перевага, а в багатьох випадках як неодмінна умова прийому на роботу, її збереження. Угорський учений Т. Вамос зазначає, що певний базовий рівень

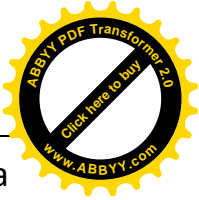
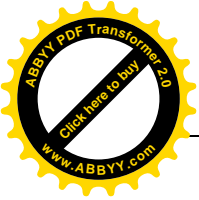
комп'ютерної грамотності скоро буде вимагатися від кожного громадянина, молодого чи старого, якщо він хоче займатися своїми повсякденними справами без сторонньої допомоги. Використання клавіатури комп'ютера для комунікації, відбору інформації буде таким же необхідним, як і читання, письмо або користування телефонним довідником [7]. Вважаємо, що набуття навичок роботи з інформацією в мережі Інтернет є елементом не лише інформаційної, але й життєвої компетентності особистості.

До позитивних рис використання школярами та студентами мережі Інтернет відносимо: адаптацію у веб-просторі; наявність невичерпного ресурсу знань; швидкий доступ до цікавої, корисної, важливої інформації; посилення пізнавальних інтересів, мотивації навчання; нові знайомства, велика кількість друзів, створенні передумов для набуття самоосвітньої, інформаційної, комунікативної, соціальної, життєвої компетентностей.

З'ясуємо особливості інформаційного середовища мережі Інтернет. Його аналіз дозволяє виявити особливості, що відрізняють інтернет-джерела від традиційних паперових джерел інформації. Перш за все такою особливістю є надлишковість: обсяг інформації, яку видають пошукові системи, значно перевищує можливості людського сприйняття. У зв'язку з цим, при роботі в мережі Інтернет особливого значення набуває здатність швидко орієнтуватися в потоці інформації, оцінювати її важливість, значимість, достовірність, придатність для вирішення поставлених завдань.

Інтернет з його системою гіперпосилань спонукає до використання різних джерел інформації. Це дозволяє розширити уявлення про предмет пізнання, розглянути його з різних сторін, проте одночасно збільшує ймовірність відволіктися від головного, втратити основну думку, розпорошитися на деталі. Тому пошук в Інтернеті вимагає більшої зосередженості, цілеспрямованості, наполегливості, вміння оцінювати та аналізувати інформацію, виділяти головне.

Також привертає увагу багатомовність Інтернету. Найбільш повно в ньому на сьогодні представлений англomовний сектор, також активно розвивається східний сектор, що базується на китайській, японській, корейській мовах. Мовні бар'єри до певної міри обмежують використання цих сегментів Інтернету. Українські школярі та студенти найбільш активно користуються російськомовним Інтернетом – Рунетом, який представлений значно в більшому обсязі порівняно з україномовними ресурсами. Отже, використання інтернет-ресурсів позитивно впливає на оволодіння іншими мовами, мотивуючи дану діяльність та забезпечуючи активне використання іноземної мови в іншомовному середовищі.

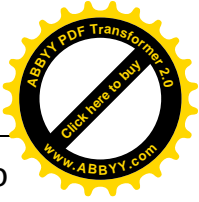
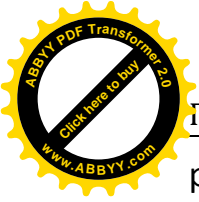
Інформація в Інтернеті не обмежена текстом. Вона представлена також у вигляді медіаконтенту: відео, аудіо, фото, анімація тощо. Завдяки цьому учні та студенти привчаються використовувати інформацію, представлену в різних формах: текстовій, табличній, графічній, анімаційній, звуковій, мультимедійній, обирати ті з них, котрі найбільш повно відповідають їх індивідуальним особливостям, формують власний досвід засвоєння матеріалу.

Мережі Інтернет є не лише джерелом інформації, але й місцем розміщення користувачами власних інформаційних ресурсів. Це дозволяє учням та студентам виступати не лише пасивними споживачами запропонованої інформації, але й самостійно створювати веб-сторінки, наповнювати їх власним контентом.

Особливістю інформаційного середовища Інтернету є те, що далеко не вся представлена в ньому інформація є науково обґрунтованою та достовірною. Низьку достовірність інформації, розміщеної в мережі Інтернет, дослідники розглядають як «унікальний прецедент в історії інформаційної взаємодії людей» [3]. Дана особливість є зворотною стороною доступності Інтернету, оскільки викласти в мережі власну інформацію може кожен користувач, не несучи практично ніякої відповідальності за її обґрунтованість та достовірність. Тому при користуванні інтернет-джерелами необхідно особливу увагу звертати на надійність та репутацію сайтів, які використовуються для пошуку інформації, співставляти та порівнювати отримані дані, визначати їх вірогідність.

Названі особливості представлення інформації в мережі Інтернет, на наш погляд, переконливо засвідчують, що неможливо навчитися користуватися Інтернетом лише за словесними чи письмовими інструкціями, без доступу до самого Інтернету. Це повністю відповідає принципу діяльній спрямованості навчання як основи компетентнісного підходу в освіті. Даний принцип базується на тому, що основою для набуття компетентності є власна активна діяльність суб'єкта навчання, причому діяльність відповідна тій компетентності, на формування якої вона спрямована: «Щоб навчитися працювати, потрібно працювати. Щоб навчитися спілкуватися, потрібно спілкуватися. Не можна навчитися англійській мові, не говорячи англійською, користуватися комп'ютером, не маючи практики» [6, 87].

Використання освітніх ресурсів мережі Інтернет у навчальній діяльності учнів та студентів включає пошук, аналіз, опрацювання інформації з певної теми з метою підготовки доповіді, повідомлення, реферату; пошук додаткових відомостей, які можуть доповнити та

розширити матеріал заняття; самостійне опрацювання пропущеного матеріалу, з'ясування незрозумілого, надолуження прогалин в знаннях; віртуальні екскурсії в різні куточки земної кулі та в глибини мікросвіту, в лабораторії та на виробництва; в музеї і електронні бібліотеки; здійснення віртуального експерименту, практичної роботи, дослідження.

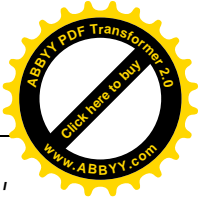
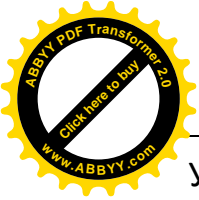
Як свідчать наші спостереження, вчителі та викладачі часто пропонують учням і студентам звертатися до інформаційних ресурсів мережі Інтернет, проте при цьому недостатньо звертають увагу на особливості інформаційного середовища мережі Інтернет, зокрема на та, що далеко не всі розміщені в мережі матеріали мають позитивний вплив на розвиток особистості молодшої людини.

Поряд з корисною, важливою, цікавою та необхідною інформацією, в мережі можна зустріти інформацію шкідливу, небезпечну, недоступну чи навіть заборонену в реальному світі. В Інтернеті викладені інструкції по виготовленню вибухівки, переробці наркотичної сировини, нацистські та екстремістські заклики, сцени жорстокості та насильства. Доступ до подібної інформації небажаний і для дорослих користувачів, а для дітей, які ще не мають достатньо знань та життєвого досвіду, така інформація є просто небезпечною.

Серед основних загроз, з якими стикаються діти в Інтернеті, дослідники називають доступ до небажаного змісту (порнографія, азартні ігри, наркотики, насильство, націоналістична чи фашистська ідеологія, заклики до самогубства тощо), повідомлення конфіденційної інформації співрозмовникам в мережі (повне ім'я, адресу, номер інтернет-гаманця, банківської карти батьків, місця прогулянок, час повернення додому членів сім'ї тощо), контакти з незнайомими людьми за допомогою чатів, інтернет-пейджерів, електронної пошти; сексуальні домагання, психологічний тиск, приниження, агресію, образи; неконтрольовані покупки в інтернет-магазинах, виникнення та формування інтернет-залежності, а також небезпеки чисто технічні, такі як загроза зараження комп'ютера шкідливим програмним забезпеченням, втрати інформації [2; 4].

Як засвідчує статистика, 19% дітей іноді дивляться порносайти, ще 9% роблять це регулярно. Еротичні чати відвідують 26% юних інтернетчиків, на сайти, що містять відомості про насильство, заглядають 38%, що пропагують націоналізм – 16% [2]. Аналізуючи ризики та загрози, пов'язані з перебуванням в Мережі, європейські дослідники одні з перших місць відвели зіткненню з порнографічним контентом, психологічним тиском, агресією [4].

Дослідження, проведене Кафедрою превентивної освіти і соціальної політики ЮНЕСКО у партнерстві з «Майкрософт Україна» показало, що в

Україні 96% дітей віком від 10 до 17 років уміють користуватися Інтернетом, проте саме вони становлять найбільш незахищену категорію користувачів, найменше обізнану про те, які ризики існують в мережі і як на них реагувати [1].

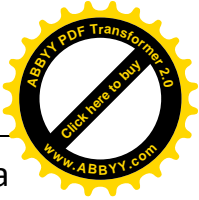
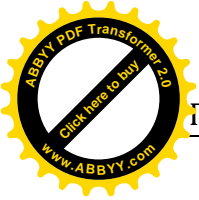
Проведене нами опитування серед старшокласників та студентів першого-другого курсів вищих навчальних закладів показало, що молодь недооцінює ризики, які зустрічаються в Інтернеті. Найбільш серйозними небезпеками було названо можливість зараження комп'ютера та втрати паролю від особистого аккаунта в соціальній мережі. Нав'язлива реклама, порноконтент, сцени жорстокості та насильства, націоналістичні та екстремістські заклики сприймаються як небажані, проте неминучі наслідки користування Інтернетом.

Розглянемо можливі шляхи вирішення проблеми обмеження доступу дітей до небезпечного та шкідливого контенту.

Одним з таких шляхів є використання учнями та студентами освітніх ресурсів мережі Інтернет, які розміщені у відкритому доступі. Розробкою таких ресурсів займаються державні та недержавні установи й організації, наукові установи, вчителі, викладачі, учні, студенти. Наприклад, Міністерство освіти та науки Росії з 2006 року реалізує проекти по створенню електронних освітніх ресурсів. Ці ресурси розміщені у відкритому доступі на сайті Федерального центра інформаційно-освітніх ресурсів. Український освітній портал розміщує каталог освітніх ресурсів, куди входять архіви, колекції, музеї, словники, перекладачі, електронні бібліотеки тощо.

Проте обмежити використання учнями та студентами мережі Інтернет виключно освітніми ресурсів було б недоцільним. Ці ресурси на сьогодні становлять лише незначний сегмент Інтернету, містять відповіді далеко не на всі питання, які можуть виникнути в процесі навчання, інформація в них, на наш погляд, викладена дещо одноманітно. Зазначається, що «жорстка регламентація роботи в мережі Інтернет зменшить її пізнавальну привабливість» [4].

Другий шлях, який пропонує О. А. Журін, полягає в тому, щоб запропонувати учням та студентам деякі адреси сайтів на яких вони зможуть знайти необхідну інформацію, а ризик зустрітися з неприємним контентом там був би мінімальним [4]. Проте сам автор вказує на недосконалість цього способу, пов'язуючи його з динамічністю Інтернету: інформаційний простір постійно змінюється й адресні посилання стають ненадійними. Додамо також, що не завжди ресурси, що мають значну пізнавальну цінність, є повністю безпечними. Навіть у Вікіпедії зустрічаються статті малоприсадатні для перегляду дітьми.

Тому не заперечуючи й не відкидаючи перші два шляхи вважаємо за необхідне доповнити їх третім: цілеспрямовано навчати школярів та студентів безпечному користуванню комп'ютером та поведінці в мережі Інтернет.

Висновки. Отже, використання мережі Інтернет в процесі навчання є характерною ознакою нашого часу, умовою підвищення ефективності та якості освіти, важливою складовою набуття молоддю самоосвітньої, інформаційної, комунікативної, соціальної та життєвої компетентностей. Поряд з цим існує чимало загроз та ризиків, з якими зустрічаються діти в процесі користування Інтернетом. Таким чином виникає протиріччя між тими перевагами, які отримують учні та студенти, що мають доступ до Інтернету, та ризиками і небезпеками при користуванні ним. Тому питання безпечного користування мережею Інтернет має бути в зоні уваги вчителів та викладачів і виходить за межі занять з інформатики. Необхідно забезпечити оволодіння учнями та студентами навичками безпечного користування мережею, розкривати тему безпеки в Інтернеті на уроках та позашкільних заняттях. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в розробці інтерактивного курсу «Безпечний Інтернет» для старшокласників і студентів.

ЛІТЕРАТУРА

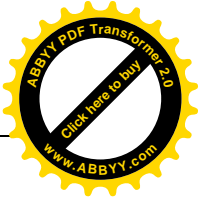
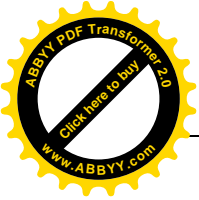
1. Більше половини дітей, які користуються Інтернетом, нічого не знають про ризики в мережі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.onlandia.org.ua/SocialAction/Details/6>.
2. Детская аудитория Интернета: 10 миллионов неучтенных пользователей. [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://rumetrika.rambler.ru/review/0/3643?article=3643>.
3. Журин А. А. Дистанционное обучение химии [Электронный ресурс] / А. А. Журин. – Режим доступу : <http://www.mediaeducation.ru/publ/jurin8.htm>.
4. Межрегиональное исследование. Моя безопасная сеть: Интернет глазами детей и подростков [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fid.ru/projects/school/mysafernet>.
5. Танган С. А. Грамотность в компьютерный век / С. А. Танган // Педагогика. – 1995. – № 2. – С. 13–20.
6. Шишов С. Е. Мониторинг качества образования в школе / С. Е. Шишов, В. А. Кальней. – М. : Педагогическое общ-во России, 1999. – 320 с.
7. Vamos T. Education and Computers the Human Priority / T. Vamos // Prospects. Vol. XVII. 3. UNESCO, 1987. – P. 350.

РЕЗЮМЕ

И. А. Гурняк. Использование образовательного потенциала сети Интернет.

В статье рассматривается роль использования в процессе обучения сети Интернет как фактора формирования самообразовательной, информационной, жизненной и социальной компетентностей личности, проанализированы особенности информационных ресурсов сети Интернет, определены основные угрозы и опасности, с которыми сталкивается молодежь при пользовании Интернетом, и предложены пути, позволяющие их избежать.

Ключевые слова: обучение, сеть Интернет, информационная компетентность, образовательные ресурсы.

SUMMARY

I. Gurnyak. Use educational potential Internet.

In this article is shown that the using on the Internet in education is one of the conditions of self education, information, life and social competencies of the individual, found features of information resources on the Internet, the main threats and risks faced by young people using the Internet and the ways that allow them to avoid.

Key words: education, Internet, information competence, educational resources.

УДК 54:004(075.8)

Т. М. Деркач

Національний педагогічний
університет ім. М. П. Драгоманова

ОПТИМАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ НЕОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ

У статті за результатами анкетування експертів досліджено доцільність та фактичний стан використання окремих електронних ресурсів у викладанні університетського курсу неорганічної хімії. Оптимальним є використання 20 універсальних (необхідних для викладання більш ніж 40% тем) та 4 специфічних (принципово важливих для обмеженої кількості тем) ресурсів. Фактично використовується 10 універсальних та 4 специфічних ресурси. Порівняльний аналіз відношення викладачів та студентів до застосування окремих ресурсів вказує на наявність суттєвих розбіжностей, що створює передумови для ускладнення ефективного використання ресурсів у педагогічній практиці.

***Ключові слова:** неорганічна хімія, інформаційні технології, навчальні ресурси, переважаючий стиль навчання.*

Постановка проблеми. Впровадження у вищу освіту інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) відбувається швидкими темпами, але цей процес має ще багато невирішених проблем. Існують приклади, коли начебто успішне впровадження ІКТ в процес навчання не підкріплюється відповідним поліпшенням засвоєння конкретних предметних знань [2, 5].

Так, залишаються невизначеними умови ефективного застосування ІКТ у викладанні хімічних дисциплін, серед яких важливим є врахування особистісних характеристик студентів для правильного вибору викладачем форми представлення навчального матеріалу та прийомів роботи з ним [3, 6]. З одного боку, кожна хімічна дисципліна потребує використання певних навчальних ресурсів, які найкраще відповідають змісту окремих тем. З іншого, велике значення має урахування сформованих у студентів стилів навчання, а також узгодженість стилів викладання та вивчення учасників освітнього процесу [10].

Мета статті – вивчення питання оптимізації вибору електронних ресурсів (ЕР) при викладанні університетського курсу неорганічної хімії для студентів хімічних спеціальностей. Проведено детальний аналіз змісту курсу з метою визначення необхідних для викладання навчальних ресурсів. Визначені таким чином ресурси порівнювалися з тими, що фактично